

Marsai Viktor:¹ Régi-új frontvonalak – Etiópia és a szélsőséges iszlamisták²

Vezetői összefoglaló

- Az as-Sabáb számára az Etiópia elleni támadásoknak fontos szimbolikus jelentőségük van.
- Ennek ellenére, miközben Kenya egyre inkább az as-Sabábhöz köthető radikális csoportok működési területévé válik, Etiópia mindaddig képes volt gátat szabni e szervezetek érdemi térnyerésének.
- Ennek oka az etióp társadalom zártsága, a kormányzat lakossági támogatása a radikálisokkal szemben, a korrupció viszonylag alacsonyabb aránya, illetve a biztonsági erők professzionalizmusa.
- Ez a modell addig tartható fenn, amíg a társadalom zöme – beleértve a marginalizált csoportokat is – tartja magát ahhoz a konszenzushoz, amely szerint a radikalizmus semmiféle megoldást sem kínál az ország és az emberek bajaira, sérelmeire.

A radikális iszlamista csoportok mára regionális fenyegetéssé váltak Afrika szarván. Bár a somáliai as-Sabáb komoly katonai vereségeket szenvedett az elmúlt években, a szervezet képes volt alkalmazkodni a megváltozott viszonyokhoz, és nem csupán Szomáliában őrizte meg műveleti képességeit, de azokat kiterjesztette, megerősítette több más országban is. Míg az egyes államok – különösen Kenya – egyre nehezebben tudnak gátat vetni térnyerésüknek, Etiópia eddig sikeresen lépett fel e területen.

A Kormányközi Fejlesztési Hatóság Biztonsági Szektor Programja (IGAD ISSP) és a Sahan Foundation közös kutatása szerint 2016-ra az as-Sabáb és a hozzá köthető csoportok hat kelet-afrikai országban – Szomáliában, Kenyában, Etiópiában, Dzsibutiban, Ugandában és Tanzániában – voltak aktívak, és ezek közül az utolsót leszámítva valamennyiben hajtottak végre vagy szerveztek támadásokat.³ E csoportok függése az anyaszervezettől különböző mértékű, az azonban egyértelmű, hogy a somáli radikálisok mind ideológiájukkal, mind tudásukkal, mind pedig katonai sikereikkel ösztönzően hatnak a térség szélsőségeire. Ez különösen jól megmutatkozott Kenya esetében, amely 2013-ra Szomália után az as-Sabáb legfontosabb műveleti területévé vált. A heti rendszerességű támadások mellett kenyai fiatalok százai csatlakoztak⁴ a szervezethez, 2017 elejére pedig a csoport már nem csupán terrorsejtek, de a területi alapú gerilla-hadviselés formájában is megvetette lábát az országban.⁵ Mindez, miközben Nairobi továbbra is

a kelet-afrikai térség gazdasági és innovációs központja, komoly fenyegetést jelent Kenya stabilitására.

Szomália, a somáli kisebbség és az as-Sabáb vonatkozásában a két regionális (nagy)hatalom, Etiópia és Kenya helyzete és adottságai látszólag azonosak. Mindkét országnak hosszú, több száz kilométeres közös határszakasza van Szomáliával – Kenya esetében ez 684 kilométer, Etiópiánál pedig 1640 kilométer.⁶ Mindkét ország jelentős somáli népességnek ad otthont, előbbi nagyjából hárommilliónak, utóbbi pedig több mint hatmilliónak. Bár identitásában mindkét ország – legalábbis a domináns politikai és etnikai csoportok szintjén – kereszténynek tartja magát,⁷ jelentős muszlim kisebbséggel rendelkezik. Kenya esetében ez a 2009-es census adatai alapján a lakosság 11%-át teszi ki,⁸ a szomszédos országban pedig még jelentősebb a muzulmánok száma: a legtöbb szakértő – friss statisztikák híján – 35 és 40% közé teszi az arányukat,

¹ Marsai Viktor (marsai.viktor@uni-nke.hu) az NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karának adjunktusa, az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont külső munkatársa.

² A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt Egyed István Posztdoktori Programjának keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

³ *Al-Shabaab as a Transnational Threat*, [online], 2016. 03. Forrás: Igadssp.org [2017. 05. 30.], 4. o.

⁴ *700 al Shabaab recruits return to Kenya - IOM*, [online], 2015. 10. 21. Forrás: The-star.co.ke [2017. 05. 30.].

⁵ Lásd Maargot KISER: *Big Game: U.S. Soldiers' Secret Hunt for Jihadists in a Kenyan Forest*, [online], 2017. 02. 08. Forrás: Dailybeast.com [2017. 05. 30.].

⁶ Forrás: *The World Factbook – Kenya*, [online], 2017. Forrás: Cia.gov [2017.05.31.] és *The World Factbook - Ethiopia*, [online], 2017. Forrás: Cia.gov [2017. 05. 31.].

⁷ *Kenya: Al-Shabaab – Closer to Home*, [online], 2014. 09. 25. Forrás: Crisisgroup.org [2017. 05. 22.], 7. o.

⁸ Wycliffe Ambetsa OPARANYA: *2009 Population and Housing Census Results*, [online], 2010. 08. 31. Forrás: Knbs.or.ke (Archív) [2017. 05. 31.].

de egyesek szerint megközelítik az 50%-ot is.⁹ Mindkét ország történelmében találhatunk példát Szomáliával vívott fegyveres konfliktusra, aminek fő oka a területükön élő szomáli népcsoportok elszakadási törekvése volt a pánszomáli eszme jegyében, amely egy állam fennhatósága alatt akarta egyesíteni az összes szomáli klánt, és amelyet Mogadishu jelentős erővel támogatott. Ez elvezetett az úgynevezett „sifta” (bandita)-háborúhoz, amely 1963 és 1967 között folyt Kenya szomálik lakta északkeleti térségeiben. Ebbe a konfliktusba Szomália hivatalosan nem sodródott bele, viszont tanácsadókkal, fegyverekkel, kiképzőtáborokkal segítette az elszakadási törekvéseket.¹⁰ Bár az 1967-es arushai megállapodás hivatalosan véget vetett a fegyveres harcnak, és Mogadishu felfüggesztette a fegyverszállítmányokat, a két ország viszonyát továbbra is a hideg béke jellemezte.¹¹ A kenyai kormányzat másodrendű állampolgárként kezelte a szomálikat, és 1963 és 1991 között a térséget lefedő Északkeleti Tartományban folyamatosan rendkívüli állapot volt érvényben, amelynek idején rendszerek voltak a biztonsági erők túlkapásai.¹² A két fél viszonyát olyan események terhelték, mint az 1984-as wagallai mészárlás, amikor egy klánok és törzsek közti fegyveres konfliktust megfékező kenyai biztonsági művelet tömeges kivégzésekbe torkollott.¹³ Érdemi változások csak a 2000-es években kezdődtek, amikor a kormányzat felismerte, hogy fejlesztések és szélesebb körű öngazgatás nélkül a terület a nyomor, az elégedetlenség, a bűnözés, majd egyre inkább az iszlamista radikalizáció melegágya lesz.¹⁴

Hasonló utat járt be Etiópia szomálik lakta Ogaden térsége, amely ma Szomáli Regionális Állam néven az államszövetség második legnagyobb – három magyarországnyi – területű tagja. Ogadent Etiópia II. Menelik császár idejében gyarmatosította, ami máig élő sérelmet jelent a szomálik számára: a keresztény magasföld lakói a nomád muszlim szomálik ősellenségeinek számítottak, és a rutinitásának nagy része volt abban, hogy az abesszin hadsereg meggyűlöltesse magát a helyi lakossággal.¹⁵ A bűvópatakszerű ellenállás a következő évtizedekben is folytatódott, és különösen a brit-etióp megállapodás 1954-es megerősítése után lángolt fel, amikor a szomáli elit ismét szembesült azzal, hogy London átjártszotta a területet Addisz-Abebanak.¹⁶ A viszony Szomália függetlensége után sem normalizálódott: a pánszomáli eszme számára Ogaden és az attól északra elterülő, szintén Etiópiához csatolt Haud egyikét jelentette a három visszaszerzendő területnek. Törekvéseiket segítette, hogy a szomálik mellett az oromó népesség is elégedetlen volt Addisz-Abeba uralmával, és a hatvanas évek elején függetlenségi harcba kezdtek a keleti területeken. A hetvenes évekre az oromók mellett megjelentek a szomáli gerillák is Nyugat-szomáli Felszabadítási Front (WSLF) néven, akik Juszuf Dhíre vezetésével – és Mogadishu támogatásával – komoly fegyveres erővé szervezték magukat. Szomália 1977-ben – kiaknázva az 1974-es etiópiai puccsot követő belpolitikai bizonytalanságot – reguláris erőket küldött át a határon a WSLF támogatására, így a konfliktus hamarosan nyílt katonai konfrontációvá szélesedett. Az ogadeni háború az Addisz-Abeba segítségére siető szovjet és kubai csapatoknak köszönhetően teljes szomáli vereséggel végződött, amely hosszú távon hozzájárult az ország összeomlásához. A WSLF ennek ellenére a következő évtizedekben is folytatta gerillaháborúját Mengisztu kormányával szemben, 1984-től Ogadeni Nemzet Felszabadítási Front (ONLF) néven.¹⁷ Az ONLF ma is aktív a szomáli régióban, bár az elmúlt években támadásainak intenzitása jelentősen csökkent. A 2006-os katonai beavatkozás után ráadásul Etiópia vált az as-Sabáb – és a szomáli lakosság jelentős részének – legfőbb ellenségévé. Ahogy az egyik, évtizedek óta a térséggel foglalkozó EU-diplomata fogalmazott, „az as-Sabáb bármit megadna azért, hogy végrehajthasson egy látványos támadást Addisz-Abeban”.¹⁸ Ezt jól mutatja, hogy amikor 2013-ban a szervezet emírje, Abu Zubejr Godáne a radikálisok regionalizációjának elősegítésére két külön csoportot hozott létre az as-Sabábban belül, az egyik kapta feladatul a kenyai, tanzániai és ugandai terjeszkedést, míg a másik kizárólag Etiópiára koncentrált.¹⁹ A Sahan Foundation és az IGAD ISSP közös kutatása részleteiben mutatta be 2014 októberében meghiúsult, úgynevezett Bolei Menyegző-akció hátterét, amely jól mutatta, hogy a nagyszabásúra tervezett merénylet kidolgozása az as-Sabáb legmagasabb szintjeiig ért

⁹ Interjúk Addisz Abebában, 2016. január–február; 2017. április–május.

¹⁰ Korwa G. ADAR: *Kenyan Foreign Policy Behavior towards Somalia, 1963-83*. University Press of America, Lanham – New York – London, 1994, 41–77. o.

¹¹ *Uo.*, 74–75.o.

¹² [Kenya's Somali North East – Devolution and Security](#), [online], 2015. 11. 17. Forrás: Crisisgroup.org [2017. 05. 31.] 2. o.

¹³ A hivatalos kormányzati adatok szerint a biztonsági erők 365 embert végeztek ki, míg a szemtanúk 5000 halottról beszélnek. [Wagalla massacre: Raila Odinga orders Kenya probe](#), [online], 2011. 02.15. Forrás: Bbc.com [2017. 05. 31.].

¹⁴ [Kenya's Somali North East – Devolution and Security](#); *i. m.*, 3–4. o.

¹⁵ Ioan M. LEWIS: *A modern history of the Somali*. Ohio University Press, Ohio, 2002, 58–62. o.

¹⁶ *Uo.*, 150–152. o.

¹⁷ [Ogaden National Liberation Front \(ONLF\)](#), [online], 2016. 08. 09. Forrás: Globalsecurity.org [2017. 05. 31.].

¹⁸ Interjú egy EU-diplomatával, Addisz-Abeba, 2017. május.

¹⁹ [Al-Shabaab as a Transnational Threat](#), *i. m.*, 4.

el. Ezt demonstrálta, hogy a szervezet súlyos árat fizetett a kudarcért. Bár a jelentés nem köti egyértelműen össze a megírt támadást a következő hónapok eseményeivel, de érdekes módon az akció kudarca után annak fő kitervelőit – Abdissakur Tahlílt, az as-Sabáb titkosszolgálatának, az Amnijátnak az akkori vezetőjét, Adan Garart, akit a nairobi Westgate Mall elleni akció atyjának tekintettek, illetve Abdirrasid Dhírt, a Bolei Menyegző merénylőinek kiképzőjét és kapcsolattartóját – szinte mind likvidálták vagy letartóztatták Szomáliában és Etiópiában. Mindez arra enged következtetni, hogy a felderítés elegendő információt gyűjtött össze a megtörtént akcióhoz.²⁰

Mindezek alapján kézenfekvő lenne, hogy Kenya és Etiópia hasonló mértékben szenved az as-Sabáb és a hozzá kapcsolódó csoportok gerilla- és terrortámadásaitól. Ez azonban messze nincs így: miközben a radikálisok a tengerparti országban az elmúlt években több száz támadást hajtottak végre a kisebb akcióktól a stratégiai terrortámadásokig (a garisszai egyetem elleni merényletben közel 150 ember vesztette életét), és a halálos áldozatok összesített száma mára meghaladta az ezret,²¹ Etiópiában nem került sor sikeres terrortámadásra.

Az elmúlt években tett kelet-afrikai kutatóútjaim során igyekeztem megérteni, miből táplálkozik ez a látványos különbség, és hogy ez hosszú távon is fennmaradhat-e. Egy párhuzamosan megjelenő cikkemben már bemutattam a kenyai radikalizmus jelenségét, mozgatórugóit.²² A következőkben itt most arra teszek kísérletet, hogy megvilágítsam, mi áll az etióp biztonsági erők hatékonyabb fellépése mögött.

Etiópia és az iszlám

Egy olyan ország esetében, amely eredetmítoszában Sába királynőig és Salamon királyig vezet vissza származását, nem szükséges külön hangsúlyozni az ortodox keresztény egyház jelentőségét. Az abesszin államalakulatok számára Axumtól kezdve II. Menelik birodalmáig ennek meghatározó szerepe volt. Az Etióp-felföld földművelő lakosai – sok más mellett – ennek segítségével formálták közös identitásukat az alacsonyabban fekvő területek zömében muszlim nomád népcsoportjaival szemben. Hasonlóan fontos volt ez az erősebb szomszédok elleni háborúkban: az awdali muszlim uralkodó, a valószínűleg szomáli származású Ahmad Ibn Ibráhim al-Gazi, közismertebb nevén Ahmad Grán, a „balkezes”, a 16. század közepén jórészt a keresztény szolidaritás nevében megérkező portugál muskétásoknak köszönhetően vesztette el az Etióp-magasföld ellenőrzéséért vívott gyilkos küzdelmet.²³ Mindezt azért is fontos hangsúlyoznunk, mert a zömében keresztény – és politikailag máig domináns – etióp népcsoportok, mint az amharák és a tigrinyák történelmi tudatában az iszlám összekapcsolódott a fenyegetettség érzésével. Ez akkor is így van, ha a modern etióp államalakulatok – Hailé Szelasszié császártól²⁴ Mengisztun²⁵ át az EPRDF-pártszövetségig²⁶ – igyekeztek enyhíteni ezen a narratíván. Ez a folyamat különösen 1991 után, az úgynevezett etnikai föderalizmussal erősödött fel, amelynek keretében az EPRDF az állam központi ideológiájává tette, illetve erős alkotmányos alapokra helyezte a népek és vallások közti egyenlőséget.²⁷ Mindez azonban nem képes egyik napról a másikra megszüntetni az évszázados berögződéseket – nem beszélve arról, hogy azokat sokszor épp a kormányzati szereplők erősítik, különösen közép- és alsóbb szinteken.²⁸ Ezt a képet az is bonyolítja, hogy az alacsonyabban fekvő területek muszlim – és nem muszlim – lakossága a 19. századi abesszin expanziót gyarmatosításként élte meg, ami miatt továbbra is ellenérzésekkel tekint az amhara és tigrinya elitre.²⁹

Fontos tényező ugyanakkor, hogy ez az ellenérzés más természetű, mint amivel Kenya esetében találkozunk. Éles határ húzódik ugyanis a kormányzattal szembeni elégedetlenség és az iszlám radikálisok megítélése között. Kenya esetében ez a kettő esetenként nehezen szétválasztható: sok muszlim az iszlám védelmezőit látja a különféle radikális csoportokban, akikhez egyfajta pozitív attitűddel viszonyul, és akikben a „keresztény” kormányzattal szembeni ellenállás – esetenként

²⁰ Uo., 44.

²¹ [How KDF's entry into Somalia changed security situation in Northern Kenya](#), [online], 2016. 07. 06. Forrás: Shabellenews.com [2017. 06. 02.].

²² MARSAI Viktor: A radikális iszlamista csoportok Kenyában – az as-Sabáb regionalizációja. *Külgügyi Szemle* – megjelenés alatt.

²³ Harold G. MARCUS: *A History of Ethiopia*. University of California Press, Los Angeles, 2002, 31–34. o.

²⁴ Etiópia utolsó uralkodója 1930 és 1974 között.

²⁵ Az Etiópiát irányító Átmeneti Katonai Adminisztratív Tanács vezetője, illetve az ország teljhatalmú elnöke 1977 és 1991 között.

²⁶ A Mengisztun megbuktató, 1991-ben hatalomra kerülő, négy pártból álló, de alapvetően tigrinya dominancia alatt álló pártszövetség, amely mind a mai napig az ország kormányzó politikai alakulata.

²⁷ [Ethiopia: Ethnic Federalism and Its Discontents](#), [online], 2009. 09. 04. Forrás: Crisisgroup.org [2017. 06. 02.] 6–10. o.

²⁸ Interjúk Addisz-Abebában, 2016. január–február, 2017. április–május.

²⁹ [Ethiopia: Ethnic Federalism and Its Discontents](#), i. m., 2.; SZÉLINGER Balázs: Etiópia – a helyi terep előnyei és hátrányai, előadás, Generációk és irányok – a magyar afrikánisztika a 21. század elején c. konferencia, 2017. június 1.

szeperatizmus – harcosait látják.³⁰ Etiópia esetében azonban ez a két dolog élesen elkülönül: a radikális iszlamista tanokat a társadalom döntő többsége – a muszlimokat is beleértve – elítéli, és miközben erős ellenérzéseket táplálnak a keresztény amhara és tigrinya elittel szemben, legalább ilyen mértékben utasítják el a radikális iszlamizmust mint megoldást az ország belső problémáira.³¹ Mindennek számos oka van a szomszédos Szomália elrettentő példájától kezdve az erősebb állami kontrollon át az előrehaladottabb etióp nemzetudatig. Akárhogy is, ez a hozzáállás nagy segítség Addisz-Abeba számára a radikálisok elleni küzdelemben.

Az etióp gazdaság és társadalom

Az etióp radikálisok helyzete és a biztonsági erők sikerei értelmezhetetlenek Etiópia belső viszonyainak rövid ismertetése és elemzése, illetve Kenyával való összevetése nélkül. A felföldi ország társadalmá mindig is jóval zártabb volt, mint a frissen megszülető Kenya heterogén népességéé. Kenya azért vált a térség vezető gazdaságává, mert brit gyarmatosítói Kelet-Afrika kapujává tették mind bizonyos árucikkek (tea, kávé, élővirág) kereskedelme, mind pedig a szolgáltatások (telekommunikáció, pénzügy) terén. Ez a nyitott gazdasági közeg kedvezett a külső befektetéseknek és bizonyos sajátos pluralizmus kialakulásának: jól látszik ez a kenyai sajtón, amely nemcsak a térségben, hanem az egész kontinensen az egyik legszókimondóbb és legfüggetlenebb. Ez a szabadság elősegítette az ország felemelkedését, de paradox módon megnehezítette a radikalizmus elleni küzdelmet, és az európai országok esetében is megfigyelhető dilemma elé állította Nairobít. A nyitott társadalom és a regionális összehasonlításban nagyobb szabadság ugyanis megkönnyítette a radikálisok térnyerését, hiszen a fluktuáló, gyorsan változó közegben, ahol naponta ezrek és ezrek érkeznek vidékről, hogy szerencsét próbáljanak a nagyobb gazdasági központokban, sem a biztonsági apparátusnak, sem a helyi lakosoknak nincs kapacitása annak vizsgálatára, hogy épp ki, miért és honnan érkezett oda.

Ezzel szemben az etióp társadalom nagyon különböző fejlődési utat járt be az elmúlt évszázadokban. Az etióp állam már a Mengisztu által vezetett DERG („Bizottság”) időszakától kezdve igyekezett kiépíteni a társadalom feletti teljes ellenőrzést. Ennek eredményeképpen született meg 1975-ben a paraszti szövetkezetek hálózata, az úgynevezett kebele-rendszer. A kebelék 500 háztartást, nagyjából 3000-4000 embert tömörítettek egy termelői egységbe, amely közigazgatási, politikai, kulturális, gazdasági és biztonsági feladatokat egyaránt ellátott és ellát mind a mai napig.³² A kebelék tovább oszlottak – régióként különböző nevű – kisebb egységekre (gott, gare, miszoma),³³ amelyek legkisebbikét a néhány (öt-hét) háztartásból álló kisközösségek informális csoportjai alkották.³⁴ Ezt a rendszert az 1991-ben hatalomra kerülő EPRDF is megtartotta, sőt továbbfejlesztette. Mindennek köszönhetően Etiópiában az állam rendkívül erős kontrollt épített ki a társadalom felett. Ezt jól szemlélteti, hogy a 2008-as választásokon 3 millió (!) kinevezésről döntött a lakosság a kebelék és a fölöttük álló adminisztratív egységek kapcsán.³⁵ Mindennek megvannak a kétségtelen hátrányai, előnyei, illetve korlátai is. Tény, hogy a kisközösségeken belül erős kontroll érvényesül, és a gazdasági haszontól a gyerekek iskoláztatásán át a családtagok közti viszonyig nagyon kevés dolog marad rejtve a közösség tagjai előtt. Ugyanakkor azt az információ-mennyiséget, amelyre így szert tehetne, az etióp állam nem tudja – és talán nem is akarja – feldolgozni. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a kebele tisztviselői választás útján kerülnek hatalomra, így nem érdekük elidegeníteni a többséget. Egyes szakértők arra is rámutatnak, hogy a kebelék vezetői sok esetben a saját javukat és akarataikat követik Addisz-Abeba, illetve a tagállami kormányzatok utasításaival szemben, ami az elmúlt években komoly feszültségek forrása lett: a központi fejlesztési elképzelések és a helyi igények ugyanis nem minden esetben vágtak egybe.³⁶ Így bár egyik oldalról a kebelék a politikai elnyomás eszközei, sőt sokak szerint főleg azok,³⁷ Etiópia nagyon messze áll nemcsak az orwelli antiutópia világától, de a klasszikus autoriter berendezkedésű államok (Észak-Korea, NDK) által működtetett modelltől is.³⁸ Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy az Etiópiát is elérő telekommunikációs forradalom is új, a kebeléken átnyúló lehetőséget nyújt az ellenzéki csoportok számára, amit azok ki is aknáznak.

³⁰ Anneli BOTHA: [Radicalisation in Kenya: Recruitment to al-Shabaab and the Mombasa Republican Council](#), [online], 2014. 09. 04. Forrás: Issafrica.org [2017. 06. 06].

³¹ Interjúk Etiópiában, 2017. április–május.

³² MARCUS: *i. m.* 193.

³³ [Ethiopia: Ethnic Federalism and Its Discontents](#), *i. m.*, 31.

³⁴ Interjú egy EU-diplomatával, Addisz-Abeba, 2017. május.

³⁵ [Ethiopia: Ethnic Federalism and Its Discontents](#), *i. m.*, 12.

³⁶ Interjú egy EU-diplomatával, Addisz-Abeba, 2017. május.

³⁷ Interjúk Addisz-Abebában, 2017. április–május.

³⁸ Interjú diplomatákkal és kutatóintézeti szakértőkkel, Addisz-Abeba, 2017. április–május.

A kebele-rendszer ugyanakkor egyértelműen áldás a radikálisok elleni küzdelemben. Kenyával szemben az Etióp-felföldön történő mozgás látványos és könnyen követhető. Az idegenek felbukkanása mindig gyanús és feltűnő, különösen, hogy az etióp állam igyekszik korlátozni az egyes körzetek (woredák) közti szabad mozgást, hogy kontroll alatt tarthassa a vidékről a városokba történő migrációt. A kebele-rendszernek köszönhetően a „messziről jött ember azt mond, amit akar” elve itt nem érvényesül: a kebele tisztviselői, akik biztonsági feladatokat is ellátnak, a jövevény szűkebb pátriájával való kapcsolatfelvétellel könnyen ellenőrizni tudják, hogy az illető valóban abból a kebeléből érkezett-e, ahonnan állítja. Rések természetesen mindig vannak a rendszeren, különösen a nagyvárosokban, de még az EPRDF legnagyobb kritikussai is elismerik a kebele által működtetett szomszédsági megfigyelés (neighbourhood watch) hatékonyságát.³⁹ Éppen ezért az as-Sabáb legnagyobb kihívása az, hogy míg Kenyában könnyen meg tudja szervezni a támadásokhoz szükséges logisztikai hátteret (rejtékhelyek, bombakészítő műhelyek, fegyverek, járművek, robbanóanyagok beszerzése), addig ez Etiópiában óriási nehézségekbe ütközik. A Sahan Foundation által dokumentált Bolei Menyegző-akció is arra világít rá, hogy a szervezet ügynökei nem tudtak észrevétlenül beszivárogni az országba, és miközben – ismerve az etióp elhárítás rátermettségét – rendkívül szigorú óvintézkedéseket tettek a merénylet álcázására, azok nem vezettek sikerre.⁴⁰

Ennek kapcsán kell kiemelnünk a korrupció jelentőségét. A Transparency International 2016-os korrupciós indexén Kenya a vizsgált 176 entitásból a 145. helyen végzett, ezzel szemben Etiópia a 108.-on.⁴¹ Korrupció természetesen a világ minden országában előfordul, és hosszasan lehetne vitatkozni a hasonló indexek relevanciájáról is. Tény ugyanakkor, hogy mind Nairobiban, mind Addisz-Abeában a szerző azon kérdésére, hogy miért hatékonyabb az etióp elhárítás a kenyainál, a válaszban egyöntetűen szerepelt a korrupció szó. Ez nem csupán azt jelenti, hogy Kenyában a biztonsági szervek könnyebben megvesztegethetők, hanem azt is, hogy a támadásokhoz, műveletek lebonyolításához szükséges eszközök (iratok, mobiltelefon, SIM kártya) beszerzése jóval egyszerűbb, mint Etiópiában. Ahogy egy diplomata rámutatott: „van az a pénz, amelyért el lehet juttatni egy bombával megrakott autót Mogadishuból Nairobiba. Annyi viszont nincs, amennyiért ezt a Mogadishu–Addisz-Abeba-viszonylatban meg lehetne tenni.”⁴²

Ráadásul a nyitottabb kenyai gazdaság és társadalom önmagában is megkönnyíti a terroristák dolgát. Ezt azonnal megtapasztalja bárki, aki mobiltelefont és/vagy SIM kártyát akar vásárolni a két szomszédos országban, vagy épp lakást akar bérelni. Kenya esetében ez – megfelelő pénzügyi háttérrel – nagyon gyorsan lebonyolítható, míg Addisz-Abeában komoly bürokratikus folyamat és kérdésözön vár az illetőre.

A biztonsági erők és a stratégia szerepe

Nem szabad megfeledkeznünk a biztonsági erők szerepéről sem. A térségben utazva szembetűnő a különbség a két ország között. Az etióp haderő, illetve a különféle biztonsági szervek – rendőrség, biztonsági szolgálatok, félkatonai erők – jobban képzettek, felszereltek és tapasztaltabbak, mint kenyai kollégáik. Az elmúlt öt évtizedben alig volt olyan esztendő, amikor az etióp erők ne vettek volna részt valamilyen fegyveres műveletben a békemisszióktól kezdve a felkelő-ellenes akciókon át az államok közti háborúig. Ezek a tapasztalatok mélyen elraktározódtak az Etióp Nemzeti Védelmi Erők (ENDF) kultúrájában, amely folyamatosan kiértékeli és elemzi ezeket.⁴³ Nem véletlen, hogy az ENDF-et ma a kontinens egyik legütőképesebb haderejének tartják. Az ezt kiegészítő apparátus pedig szintén érti a dolgát, amint azt a már említett Bolei Menyegző felgöngyölítése is mutatta. Azt, hogy az etióp felderítés és hírszerzés milyen professzionálisan működik jelzi, hogy eddig a somáliai AMISOM-ban részt vevő nagy kontingensek közül egyedül az etiópok esetében nem került sor egy teljes katonai bázis lemeszárlására, míg Burundiban és Ugandában az as-Sabáb az elmúlt két évben lerohant és lemeszárolt egy-egy tábor, Kenyában pedig kettőt is. Az etiópok elleni hasonló kísérlet azonban Halgannal kudarcba fulladt.⁴⁴ Ez azért is példaértékű, mert a kenyaiak el-addei bázisa elleni 2016. januári as-Sabáb támadás, amelyben a becslések szerint a 200 fős helyőrség háromnegyedét meszárolták le a támadók, azért lehetett olyan pusztító erejű, mert a

³⁹ Interjú Addisz-Abeában, 2017. április–május.

⁴⁰ *Al-Shabaab as a Transnational Threat*, i. m., 37–44.

⁴¹ *Corruption Perceptions Index 2016*, [online], 2017. 01. 25. Forrás: Transparency.org [2017. 06. 07.].

⁴² Interjú egy EU-diplomatával, Addisz-Abeba, 2017. május.

⁴³ Interjú az ENDF egyik alezredesével, Debra Zeit, 2017. április.

⁴⁴ Feisal OMAR, Abdi SHEIKH: *Somali Islamists attack Ethiopian military base in Somalia*, [online], 2016. 06. 09. Forrás: Reuters.com [2017. 06. 08.].

kenyaiaknak nem sikerült megfelelő kapcsolatot kiépíteni a helyi lakossággal, amely figyelmeztethette volna őket a támadásra.⁴⁵

Az etióp elhárítás as-Sabákkal szembeni sikereiért sokat tett a Janus-arcú Liyu (amharául „különleges”) Rendőrség. A jelenség megértéséhez itt is vissza kell röviden kanyarodnunk az előzményekhez. A 2000-es évek elején Ogaden térségében ismét felizzott az ONLF tevékenysége. Bár a szervezet béketárgyalásokba kezdett Addisz-Abebéval, az etióp erők 2006-os szomáliai bevonulása véget vetett a közeledésnek, és a gerillák felújították támadásaikat a kormányerő ellen, ami a kínaiak által működtetett Abole olajleltésmény elleni támadásban csúcspontot ért el. Az akcióban 65 etióp munkatársat és 9 kínai állampolgárt mészároltak le az ONLF gerillái.⁴⁶

A 2007-es év kettős paradigmaváltást hozott az ogadeni helyzetben. Addisz-Abeba egészen Aboléig az „előbb béke, aztán fejlesztések és befektetések” stratégiáját követte a területtel kapcsolatban. Ezt követően azonban az EPRDF megváltoztatta hozzáállását egyfajta „fejlesztéseken át a békéhez” programra, és jelentős forrásokat allokált Ogadenbe.⁴⁷ Ennek eredményeit jól jelzi, hogy az elmúlt években 200 új egészségügyi központ épült egy olyan területen, ahol 20 évvel ezelőtt még egy sem volt. 2007-ben megnyílt az első egyetem, amelynek ma már 21 000 hallgatója van. 2016-ra 150 középiskola volt a régióban – 1996-ban még csak kettő.⁴⁸

Az etióp vezetés ugyanakkor együtt használta a mézesmadzagot és a korbácsot. A korbács szerepét az említett Liyu Rendőrség kapta. A különleges erőt zömében szomálitól válogatták össze, és parancsnoka is szomáli lett Abdi Muhammad Umar „Illaj” személyében. A szomáli klánok zöme azt gondolta, hogy ez könnyebbséget jelent majd a számukra, de óriásit tévedtek: Illaj először a saját klánján belüli ellenzékét likvidálta, amivel az összes többi klánnal megértette, mi vár rájuk, ha nem működnek együtt az új *erős emberrel*. Ennek következtében az a paradox helyzet állt elő, hogy ezrek menekültek át a határon – a stabil Etiópiából a polgárháború sújtotta Szomáliába.⁴⁹ Illaj Addisz-Abeba teljes támogatását élvezte a rendteremtésben, és 2010-ben megválasztották a szomáli szövetségi állam elnökévé. Illaj vak engedelmisséget várt el a szomáli és oromó klánoktól, cserébe viszont érdemi fejlesztési projekteket hozott a területre. A béke fenntartása kulcskérdés volt Etiópiának, amely számára a térség fontos felvonulási útvonal volt a szomáliai műveletekhez. Ennek megkönnyítésére a kormányzat tárgyalásokba kezdett a határ két oldalán élő klánokkal. Azt, hogy ezek mennyire sikeresek voltak, jól mutatta, hogy szemben a 2006–2009-es etióp beavatkozással, a 2011-es és az azóta tartó műveleteket már a határ mindkét oldalán támogatás vagy legalábbis tűrés jellemezte.⁵⁰

Mindennek persze megvolt a maga ára. A Liyu nem tűrt meg semmiféle ellenkezést, és az ellenállás legcsekélyebb jelére is brutális választ adott. 2012-ben bírósági eljárás nélkül 10 embert végeztek ki állítólagos terrorista szervezkedés miatt. 2015 áprilisában és májusában – válaszul egy klánmilícia és a Liyu összecsapására – a különlegesek civil lakosokat, köztük nőket és gyerekeket végeztek ki (az áldozatok száma 30 és 50 közé tehető).⁵¹ A leghírhedtebb incidensre 2016. június 5-én Dzamá Dubádban került sor, amikor egy, a Liyút ért támadásra válaszul a rendőri erők körbevették a közeli falut, és tüzet nyitottak az ott-tartózkodókra. A mészárlásban 22-en veszítették életüket, zömében nők és gyerekek.⁵² Ráadásul ezek az esetek csak a jéghegy csúcsai: az EPRDF elégedett Illaj és a Liyu teljesítményével, a terület pedig szinte teljesen el van szigetelve a külföldi hírügynökségektől és NGO-któl, így csak nagyon kevés információ szivárog ki az ott zajló dolgokról.⁵³ A külföldi kritikák ellenére tehát Illaj és a Liyu uralma töretlen.

A radikális iszlamisták Etiópiában

Az etióp történelem során a radikális iszlám időről időre felbukkanó kihívásnak bizonyult a különféle államalakulatok számára. Ahmad Grán, a szomáliai Adal uralkodója a 16. században végrehajtott hódításaira egyértelműen dzsihádként tekintett. A 19. század végén kibontakozó, az „örült dervis”, Szaíd Muhammad Abdullah Haszan nevével fémjelzett,

⁴⁵ Lásd: Cyrus OMBATI: [Kenya: Local clan in El Adde might have betrayed KDF](#), [online], 2016. 01. 25. Forrás: Hiiraan.com [2017. 06. 08.].

⁴⁶ [Ethnic Somali rebels kill 74 at Chinese oilfield in Ethiopia](#), [online], 2007. 04. 25. Forrás: Theguardian.com [2017. 06. 09.].

⁴⁷ Interjú egy EU-diplomatával, Addisz-Abeba, 2017. május.

⁴⁸ [Ethiopia tries investment as cure for Ogaden conflict](#), [online], 2016. 06. 02. Forrás: Nazret.com [2017. 06. 09.].

⁴⁹ Interjú a Sahan Foundation munkatársával, Nairobi, 2017. január.

⁵⁰ Interjú egy EU katonai diplomatával, Addisz-Abeba, 2016. január.

⁵¹ [Ethiopia: No Justice in Somali Region Killings](#), [online], 2017. 04. 06. Forrás: Hiiraan.com [2017. 06. 09.] és [Ethiopia: it is time to stop the reign of terror of the Liyu Police](#), [online], 2016. 07. 07. Forrás: Hiiraan.com [2017. 06. 09.].

⁵² [Ethiopia: No Justice in Somali Region Killings](#), i. m.

⁵³ Lásd: [Ethiopia tries investment as cure for Ogaden conflict](#), i. m.

Etiópiát is érintő küzdelem sem volt mentes a szalafita hatásoktól. Miközben Haszan küzdelmében helyet kaptak a dekolonizációs törekvések, a klánok közti feszültségek és a nacionalista felhangok, az „őrült dervis” egyaránt hangoztatta a vallási elemeket és a „hitetlenek” – a britek, az etiópok és az olaszok – elleni küzdelem fontosságát.⁵⁴ Fontos hasonlóság volt Kenyával, hogy az etióp – tigrinya és amhara – politikai elit a muszlimokkal vívott háborúkat előszeretettel kötötte össze a szomáliellenes érzelmekkel, és tény, hogy ezek a mozgalmak az oromók mellett nagyrészt a szomálikhoz kötődtek. A „szent háború” narratívája még olyan, egyértelműen geopolitikai indíttatású konfliktusok során is előkerült, mint az 1977-es ogadeni háború, amely kapóra jött mindkét félnek, hiszen a hatalmi indokok mellett a vallás „védelmét” is felhozhatták küzdelmük legitimitásának növelésére. A helyzetet az sem könnyítette meg, hogy 1978 után a lassú izzású konfliktusban a két főváros előszeretettel támogatta a határ túloldalán tevékenykedő felkelő csoportokat: Addisz-Abeba menedéket adott a szomáli gerillaszervezetek vezetőinek, miközben Mogadishu támogatást nyújtott a különféle etióp felkelőmozgalmaknak. Így a politikai, etnikai, geopolitikai és vallási szálak igencsak összekuszálódtak, kölcsönösen növelve a felek közti feszültséget és ellenérzést.

A modern dzsihadista szervezetek az 1980-as évek végén, az 1990-es évek elején jelentek meg Afrika szarván. Legfontosabb képviselőjük a Dahír Awejsz és Alí Warsame vezette al-Ittihád al-Iszlámijja (AIAI) lett, amely 1991 és 1996 között a szomáli–etióp–kenyai hármasság határ közelében fekvő Lúk városában állította fel székhelyét. A szervezet komoly támogatásokat kapott Szaúd-Arábiától, és kapcsolatba került az al-Káidával is.⁵⁵ Az AIAI profilját és ideológiáját nagyban meghatározta, hogy az ogadeni háború idején Awejsz ezredesként szolgált a szomáli hadseregben. Ez egyrészt megerősítette pánszomáli elkötelezettségét, amelyet sosem tudott levetkőzni, még az as-Sabákkal való szövetség idején sem, másrészt növelte a már amúgy is erős etiópellenességét. Nem csoda tehát, hogy szomáliai tevékenysége mellett a csoport Etiópiára is kiterjesztette működését. 1995 és 1996 során nyolc gránát- és bombatámadást, illetve emberrablást is végrehajtottak a Felföldön, amelyek kapcsán felmerült az AIAI neve. Ebből négyet a szervezet magára is vállalt. Az akciókban 28-an meghaltak és több tucat ember megsebesült. Az AIAI valószínűleg azért nem kapott ekkor nagyobb nemzetközi figyelmet, mivel a csoport jelentős támogatásra tett szert az Etiópiával ellenséges viszonyt ápoló Eritreától – sőt, az etióp biztonsági erők szerint a támadások egy része mögött valójában Aszmara állt. Awejszék tevékenységét azért is övezte kisebb figyelem, mert az akciók alapvetően kevés áldozatszámú, alacsony intenzitású támadások voltak.⁵⁶ Az utolsó cseppet a pohárban a szomáli származású Abdulmajíd Huszain etióp közlekedési és kommunikációs miniszter elleni merénylet jelentette egy addisz-abebei hotelben. A két támadó összesen kilencszer találta el a minisztert, aki ennek ellenére túlélte a támadást.⁵⁷ Awejsz és Warsame azzal védekeztek, hogy a szervezet etióp szárnya követte el az akciót, a lúki központnak nem volt köze hozzá.⁵⁸ Addisz-Abeában azonban megelégtették az AIAI ténykedését: az etióp erők bevonultak Gedo régióba, és szétverték a csoportot.⁵⁹

Bár a lúki bázis szétverése után megszűntek az etiópiai terrortámadások, ez nem jelentette a radikalizmus végét. Az AIAI által összegyűjtött tudás és tapasztalat tovább élt Szomáliában, és fontos szerepet játszott más radikális szervezetek, mint az as-Sabáb vagy a Hizb al-Iszlám születésénél. Awejsz helyet kapott a 2006 nyarán Mogadishuban hatalomra jutó Iszlám Bíróságok Uniójának (ICU) nyolctagú Végrehajtó Tanácsában is, majd – kiszorítva a mérsékelt Saríf Ahmadot – hamarosan annak élére került.⁶⁰

A 2006. decemberi szomáliai etióp beavatkozást a szakirodalom zöme úgy tartja számon, mint amely zömében nélkülözte a racionális indokokat, vagyis a szomáli iszlamisták ekkor közvetlenül nem veszélyeztették Etiópiát. Az új kutatások alapján kezdetben Addisz-Abeba is vonakodott a beavatkozástól,⁶¹ mindez azonban csak az érem egyik oldala volt. Bár Saríf Ahmad valóban pozitív üzeneteket küldött a szervezet jó szándékáról a szomszédoknak és a világnak, Awejsz egy júliusi rádiónyilatkozatában dzsihadra szólított fel az Átmeneti Szövetségi Kormány támogatására Baidóában állomásozó kisebb etióp kontingens ellen.⁶² Figyelembe véve a politikus korábbi tevékenységét, nem véletlen, hogy Addisz-Abeba

⁵⁴ LEWIS, *i. m.*, 65–68.

⁵⁵ Al-Qaeda (Mis)Adventures in the Horn of Africa, [online], 2006. Forrás: *Ctc.com* [2017. 06. 12.] 77–80. o.

⁵⁶ Matt BRYDEN: No Quick Fixes: Coming to Terms with Terrorism, Islam, and Statelessness in Somalia. *The Journal of Conflict Studies*, 23. évf. 2003/2 (ősz), 24–56. o.

⁵⁷ *Uo.*, 32.

⁵⁸ Ken MENKHAUS: *Somalia: State Collapse and the Threat of Terrorism*. Oxford University Press, Oxford, 2004, 60. o.

⁵⁹ Shaul SHAY: *Somalia Between Jihad and Restoration*. Transaction Publishers, New Brunswick, 2008, 84. o.

⁶⁰ *Uo.*, 98–101.

⁶¹ Opiyo OLOYA: *Black Hawk Rising*. Helikon and Comp, Solihull, 2016, 55–57. o.

⁶² Somali Militant Urges Holy War on Ethiopia, [online], 2006. 06. 21. Forrás: *Foxnews.com* [2017. 06. 12.].

aggodalommal figyelte az Iszlám Bíróságok Unióján belüli átrendeződést, aminek a vége a decemberi katonai beavatkozás lett.

A következő években az as-Sabáb és más radikális csoportok elsősorban a szomáliai hadszíntérrel voltak elfoglalva. Ennek ellenére kisebb akciókra sor került: 2007-ben Jijigában bomba robbant egy ünnepségen, amely hat áldozatot követelt. Egy évvel később szintén a szomáli régióban fekvő Ngelében került sor egy bombatámadásra, amelyben hárman vesztették életüket.⁶³ Bár a szomáliai iszlamisták magukra vállalták a merényletet, tekintettel arra, hogy az akcióra az EPRDF hatalomra kerülésének évfordulóján került sor, kérdéses, hogy valóban ők álltak-e a robbantás mögött, egyáltalán pedig, hogy valóban Szomáliába vezettek-e a merénylet kitervelésének és végrehajtásának a szálai. Ráadásul e merényletek esetében is alacsony intenzitású támadásokról volt szó (kézigránátok használata), amelyek gyakoriak a régióban (például a különféle nomád közösségek konfliktusaiban).⁶⁴ Az ezt követő években nem is került sor újabb iszlamista indított támadásra: a 2012-es afari mészárlás – amelyben magyar állampolgárok is életüket vesztették – az etióp–eritreai konfliktushoz, illetve az afarok szeparatista törekvéseihez kötődött,⁶⁵ a szintén az ebben évben történő gambellai támadás pedig, amelyben 19-en haltak meg, valószínűsíthetően a különféle közösségek közti erőszak megnyilvánulása volt.⁶⁶

A 2013-as újhullám próbálkozásai

Amint arról írtunk, 2013 második felében az as-Sabáb akkori parancsnoka, Abu Zubejr Godáne a szervezet nagyobb regionalizációja mellett döntött. Ennek érdekében két különítményt is létrehozott, amelyből az egyik kifejezetten Etiópiát vette célba.⁶⁷

Az első akcióra 2013 októberében került volna sor, egy időben a Nigéria és Etiópia közötti labdarúgó-selejtezővel, amelynek a tétje a világbajnokságra való kijutás volt. A merénylet célpontja a 20 000 ember befogadására alkalmas nemzeti stadion volt, az akció azonban kudarcot vallott, mivel a merénylők még a rejtekhelyükön véletlenül saját magukat robbantották fel. A támadás alig egy hónappal követte volna a sikeres nairobi akciót a Westgate Mall ellen, és az lett volna a célja, hogy demonstrálja az as-Sabáb regionális képességeit, ami részben sikerült is, hiszen a merénylet előkészítéséről a biztonsági szolgálatok nem szereztek tudomást, és csupán a szerencsén múlt, hogy nem került sor a robbantásra. Az etióp szervek később többeket letartóztattak a megghiúsult akcióban játszott szerepük miatt.⁶⁸

A másik sikertelen akció a már említett Bolei Menyegző volt, amely Westgate-hez hasonló exkluzív addisz-abebai bevásárlóközpont, az Edna Mall ellen irányult volna. Ez a támadás azonban még odáig sem jutott el, mint a stadion elleni terv: a bombát ugyanis már a szomáli határnál megállították a biztonsági erők, az elkövetőket pedig letartóztatták, illetve likvidálták.⁶⁹

Az alacsonyabb intenzitású merényleteket tekintve: 2015 végén egy mecset ellen, 2016 januárjában pedig a dillói egyetemen került sor gránáttámadásra, utóbbiban két diák vesztette életét. A robbantások kapcsán nem került fel as-Sabáb-kapcsolat.⁷⁰ 2016 márciusában egy etióp bíróság 28 fiatalot ítélt 10 hónap és 21 év közti börtönbüntetésre, amiért radikális csoportokat akartak alapítani Etiópiában.⁷¹ 2017-ben hasonló ítéletekre került sor, ami jelzi, hogy a szervezet nem adta fel törekvéseit a Felföldön, bár azok egyelőre nem jutottak túl messzire a kivitelezésben.⁷²

Kilátások

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy Etiópia alapvetően sikerrel szabott gátat az erőszakos dzsihadista tanok térnyerésének. Bár ezek kétségtelenül jelen vannak az országban, és történtek kísérletek merényletek végrehajtására, azokat a biztonsági szervek zömében még a tervezési fázisban megghiúsították. Az as-Sabáb eddig egyetlen nagyszabású,

⁶³ [Ethiopia bomb on Derg anniversary](#), [online], 2008. 05. 28. Forrás: Bbc.com [2017. 06. 12.].

⁶⁴ Uo.

⁶⁵ [Szegedi egyetemi oktatók az etiópiai terrortámadás áldozatai](#), [online], 2012. 01. 18. Forrás: Delmagyar.hu [2017. 06. 12.].

⁶⁶ [Gunmen kill 19 on Ethiopian bus in Gambella region](#), [online], 2012. 03. 12. Forrás: Bbc.com [2017. 06. 12.].

⁶⁷ [Al-Shabaab as a Transnational Threat](#), i. m., 4.

⁶⁸ [Al-Shabaab behind plot to bomb stadium, says Ethiopia](#), [online], 2013. 12. 25. Forrás: Sudantribune.com [2017. 06. 12.].

⁶⁹ [Al-Shabaab as a Transnational Threat](#), i. m., 37–44..

⁷⁰ [Hand grenade attack kills two at Ethiopian University – police](#), [online], 2016. 01. 02. Forrás: Hiiraan.com [2017. 06. 12.].

⁷¹ [Ethiopian court imposes lengthy prison sentences on 28 Al shabaab suspects](#), [online], 2016. 03. 18. Forrás: Wanleweyn.com [2017. 06. 12.].

⁷² [23 sentenced in Ethiopia for al-Qaida, al-Shabab links](#), [online], 2017. 05. 17. Forrás: Hiiraan.com [2017. 06. 12.].

sikeres akciót sem tudott végrehajtani, a kisebb kézigránátos támadások pedig egyrészt kevés áldozatszámmal jártak, másrészt a dzsihadisták szerepe kérdéses bennük. Ebből a szempontból a szervezet 2013-ban kezdődő regionalizációját Etiópia esetében egyértelműen kudarcosnak ítélnél meg, hiszen ennél még az AIAI is jóval sikeresebben tevékenykedett a kilencvenes évek közepén.

Mint láthattuk, az as-Sabáb kudarcának számos oka van. Szerepet játszik benne az etióp biztonsági erők felkészültsége, szervezettsége, határozott, olykor brutális fellépése. Ez azonban nem működhetne ilyen eredményesen az általános társadalmi támogatás nélkül, amely a zárt etióp társadalomnak köszönhetően nagyban megnehezíti a terrorista műveletek megszervezését. Szintén fontos eredmény, hogy Addisz-Abeában a korbács (Illaj) és a mézesmadzag (fejlesztések) politikájával sikerült elérnie, hogy saját szomáli lakossága is – amely 6-7 millió fő körüli létszámával mára az ország harmadik legnagyobb etnikumává vált – alapvetően a kormányzat oldalán álljon ebben a kérdésben.

Nem feledkezhünk meg persze arról sem, hogy valójában meglehetősen korlátozott ismereteink vannak a Szomáli Regionális Államnak és lakosainak preferenciáiról, és hogy az EPRDF általánosságban is erősen szűri az országról/országból érkező információkat. Nehéz ugyanakkor elképzelni, hogy pusztán a biztonsági erők elegendők lennének a terror féken tartására, ha nem állna mögöttük lakossági támogatás – annál is inkább, mert ez a modell Kenyában a társadalmi támogatás hiányában látványos kudarcot vallott.

A következő évek nagy kérdése az lesz, hogy a kormány mennyire tudja fenntartani ezt a társadalmi konszenzust, és meggyőzni a lakosságot arról, hogy a radikalizmus nem jelent semmiféle gyógyírt az olyan problémákra, mint az autoriter vezetés, a rendőri túlkapások, a gazdasági egyenlőtlenségek, vagy a társadalmi és etnikai feszültségek. Egyes – egyelőre békés – szalafita csoportok az elmúlt években jelentős bázisokat építettek ki az országban a Szaúd-Arábiából kitoloncolt etióp munkavállalók révén. A két ország közti időnkénti diplomáciai csörték miatt csak 2013-ban 100 000 etióp dolgozónak kellett hazatérnie Afrikába,⁷³ akik közül sokakat megérintett az iszlám konzervatívabb tanítása, és ennek kapcsán több szakértő is megerősítette, hogy a szalafita imámok egyre aktívabbak a Felföldön.⁷⁴ Etiópia számára az egyik legfontosabb kihívás, hogy korlátok között tartsa ezeket a csoportokat, és megakadályozza erőszakossá válásukat.

⁷³ [Thousands of Ethiopians returning home from Saudi Arabia](#), [online], 2017. 04. 14. Forrás: Ethsat.com [2017. 06. 14.].

⁷⁴ Interjúk Addisz-Abeában, 2017. április–május.

Stratégiai Védelmi Kutatóközpont

ELEMZÉSEK 2017/17.

2017. augusztus 14.

Az „SVKK Nézőpontok” 2010 óta a Kutatóközpont külső munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit, értékeléseit közreadó, illetve a Központ munkatársainak szubjektívebb szakmai véleményét közlő időszakos kiadvány.

Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: Nemzeti Közzolgálati Egyetem

Szerkesztés és tördelés:
Bazsó Márton, Tólas Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

© Marsai Viktor, 2017

© Nemzeti Közzolgálati Egyetem, 2017